

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO UNIVERSITETO

agronomijos krypties
agronomijos, žemės ūkio technologijos ir jų vadybos studijų
programų
išorinio išsamiojo

VERTINIMO IŠVADOS

Lithuanian University of Agriculture

study field of agronomy
external assessment of
agronomy, agricultural technologies and their management
study programmes

Final Report

Grupės vadovas: Edmundas Lekevičius
Team leader:

Nariai: Rimantas Dapkus
Team members: Arūnas Svitojus

Vilnius
2001

TURINYS

1. IŽANGA	3
2. Pagrindinių universitetinių studijų programa “Agronomija”	5
3. Pagrindinių universitetinių studijų programa “Žemės ūkio technologijos ir jų vadyba”	11
4. Specialiųjų profesinių studijų programa “Agronomija”	15
5. Magistrantūros studijų programa “Agronomija”	19
6. Studijų materialinės sąlygos	23
7. Programų išoriniai ryšiai	24
8. Programų grįžtamasis ryšys	25
9. Vidinis agronomijos krypties studijų kokybės palaikymas	25
10. Rekomendacijos LŽŪU ir Ekspertų tarybai	26
PRIEDAI	29

1. ĮŽANGA

Mūsų ekspertų grupė buvo suformuota 2001 m. liepos mėn. Studijų kokybės vertinimo centro iniciatyva. Iki rugsėjo mėn. pradžios ekspertai susipažino su Lietuvos Žemės ūkio universiteto atsiųsta savianalizės medžiaga (1 priedas). Susipažinus su šia medžiaga, iškilo kai kurių neaiškumų. Todėl ekspertai paprašė savianalizės rengėjų papildyti savianalizės medžiagą pagal naujai pateiktus 13 punktų (2 priedas). Atsakymai (3 priedas) buvo gauti rugsėjo mėn. gale.

Spalio 2-3 dienomis ekspertai pabuvojo LŽŪU (vizito darbotvarkė - 4 priede). Jau pirmojo susitikimo su Agronomijos fakulteto ir jo padalinių vadovais metu ekspertai padarė pastabą, kad savianalizės rengėjai reikiamai nesuprato prašymo detalizuoti reikalavimus, keliamus agronomui-bakalaurui ir agronomui-magistrui. Jie buvo suformuluoti gerokai abstrakčiai ir, ekspertų nuomone, šiek tiek atmestiniai. Čia pat iš fakulteto darbuotojų buvo sudaryta darbo grupė, kuri iki vizito pabaigos turėjo parengti detalizuotus reikalavimus. Po to ekspertai susitiko su dėstytojais, rengusiais savianalizę. Ir vėl gi kalba šio susitikimo metu daugiausia ėjo apie tai, kokie reikalavimai yra ar turėtų būti keliami absolventams, baigusiems pagrindines ir antros pakopos studijas. Buvo išsiaiškinta, kaip tie reikalavimai turėtų būti rengiami. Pirmąją vizito dieną po pietų, ekspertai aplankė Genetikos ir biotechnologijos, Dirvotyros, Stressindromo, Agrochemijos, Agronominių ir zootechninių analizių laboratorijas, taip pat visas agronomijos fakulteto katedras bei bandymų stotį, Kompiuterių klasę, susipažino su kai kuriomis auditorijomis.

Antrąją vizito dieną buvo aptartas pradinis naujai parengtų kvalifikacinių reikalavimų variantas. Jis ekspertams pasirodė nelabai tinkamas, tad išvakarėse suformuota darbo grupė išėjo dirbti toliau. Buvo nutarta galutinį kvalifikacinių reikalavimų projekto variantą pateikti ekspertams jau po vizito.

Po to ekspertams buvo papasakota apie Mokomojo ūkio, Inžinerijos poligono bei Pomologinio sodo bases. Jie apsilankė LŽŪU bibliotekoje. Vėliau įvyko susitikimas su studentais, nedalyvaujant fakulteto darbuotojams. Susitikime dalyvavo keliasdešimt įvairių kursų studentų, jie buvo gana aktyvūs, šnekėjo, atrodo, atvirai, atsiliepimai apie studijų programas buvo ne tik teigiami. Po pietų dekanate buvo tęsiamas pašnekesys apie sunkumus, su kuriais susiduria fakulteto darbuotojai įgyvendindami tuos tikslus ir uždavinius, kurie yra suformuluoti savianalizės dokumentuose.

Spalio mėn. pabaigoje ekspertai gavo iš LŽŪU kvalifikacinių reikalavimų projektą (5 priedas). Šio projekto rengėjų nuomone, tai maksimalūs reikalavimai, kuriuos galima kelti absolventams esant dabartinei socialinei-ekonominei situacijai ir mokymo bazei.

Lietuvos žemės ūkio universitete esama penkių fakultetų – Agronomijos, Ekonomikos ir vadybos, Miškų, Vandens ūkio ir žemėtvarkos, Žemės ūkio inžinerijos, bei trijų institutų – Kaimo kultūros, Aplinkos, Informacijos technologijų. Rengiant agronomijos krypties specialistus artimiausiai bendradarbiaujama su Ekonomikos ir vadybos bei Žemės ūkio inžinerijos fakultetais.

Agronomijos fakultete esama septynių katedrų – Augalininkystės, Augalų apsaugos, Botanikos, Dirvotyros ir agrochemijos, Gyvulininkystės, Namų ūkio ir sodininkystės, Žemdirbystės, taip pat Agronominių ir zootechninių analizių laboratorijos, Kompiuterių klasės bei dviejų mokslinių laboratorijų – Genetikos ir biotechnologijos ir Stressindromo. Visi šie padaliniai gana aktyviai dalyvauja studijų procese.

Fakulteto katedros - jų pavadinimai ir veiklos sritys – galima sakyti yra paveldėtos iš tarybinio periodo su nedidelėmis išimtimis. Tačiau pats savaime šis faktas vargu ar galėtų būti vertinamas kaip didžiulis kliuvinys reformuojant agronomijos krypties studijas: fakultete esama visų katedrų, būtinų parengti kvalifikuotus specialistus. Be minėtų dviejų mokslinių laboratorijų studijoms panaudojami taip pat tarpfakultetiniai padaliniai: Bandymų stotis, Mokomasis ūkis, Pomologinio sodo bazė, Inžinerijos poligonas.

LŽŪU esama dviejų agronomijos krypties pagrindinių universitetinių studijų programų: “Agronomija” (naujas valstybinis kodas – 61206B101, naujas kodas pagal ISCED – 51162, buvęs laikinas valstybinis kodas – 6620801) ir “Žemės ūkio technologijos ir jų vadyba” (naujas valstybinis kodas - 61206B103, naujas kodas pagal ISCED - 51126, buvęs laikinas valstybinis kodas - 6622202). Pastaroji yra patobulinta ankstesnė programa “Žemės ūkio technologija”, pagal ją studentų kontingentas bus pradėtas rinkti nuo 2002 m .

Antros pakopos studijos vykdomos pagal šias programas: specialiosios profesinės studijos (naujas valstybinis kodas – 62206B101, naujas kodas pagal ISCED – 51262, buvęs laikinas valstybinis kodas - 7620801) ir magistrantūros studijos (naujas valstybinis kodas – 62106B101, naujas kodas pagal ISCED – 51262, buvęs laikinas valstybinis kodas- 7620802).

Pagal “Agronomijos” profesinių studijų programą ilgą laiką buvo vykdomos neakivaizdinės studijos, tačiau nuo šių metų priėmimas nutrauktas. Šiuo metu neakivaizdinės studijos vyksta pagal tą pačią universitetinių studijų programą “Agronomija” kaip ir dieninės.

Dieninių studijų trukmė pagal “Agronomijos” ir “Žemės ūkio technologijos ir jų vadyba” programas – 4 metai, neakivaizdinių studijų trukmė – 5 metai. Abiem atvejais absolventams suteikiamas agronomijos bakalauro kvalifikacinis laipsnis.

Specialiųjų profesinių studijų trukmė – 1 metai, absolventui suteikiama agronomo profesinė kvalifikacija.

Magistrantūros studijų trukmė – 2 metai, absolventui suteikiamas agronomijos magistro kvalifikacinis laipsnis.

2. Pagrindinių universitetinių studijų programa “Agronomija”

2.1. Studijų programos tikslai ir uždaviniai.

Kaip rašo savianalizės rengėjai (“Agronomijos krypties studijų programų savianalizė” – toliau “Savianalizė”, 6 psl.), *“Pagrindinis agronomijos bakalauro studijų tikslas yra sudaryti sąlygas studentams įgyti plačių teorinių ir praktinių žinių pagrindus apie augalų aplinką ir jų auginimą, pasirengti praktinei veiklai arba tolimesnėms specializuotoms bei magistrantūros studijoms. Galimos agronomijos bakalauro veikos kryptys yra gamybinė veikla privačiuose ūkiuose, žemės ūkio bendrovėse, daržininkystės, sėklininkystės įmonėse, šiltnamiuose, konsultacinė veikla konsultavimo tarnybose ir augalininkystę aptarnaujančiose firmose, darbas Žemės ūkio ministerijos pavaldumo įstaigose, kaimo savivaldos institucijose ir kitur”*.

Mūsų nuomone, šie tikslai yra tokie bendri ir abstraktūs, kad iš jų gana keblu spręsti, ar jie atitinka dabartinius darbo rinkos poreikius. Ne ką aiškiau pasidaro ir susipažinus su kvalifikaciniais reikalavimais – ką turi žinoti ir mokėti agronomijos bakalauras (“Savianalizė”, 7 psl.). Todėl mes buvome priversti prašyti savianalizės rengėjų detalizuoti studijų programos tikslus bei uždavinius. Tačiau papildomoje informacijoje, kurią gavome netrukus po užklauso, išliko beveik tos pačios formuluotės. Tad vėliau, jau vizito metu pabandėme bendromis pastangomis inicijuoti kvalifikacinių reikalavimų agronomo bakalaurui rengimą. Taip atsirado dar vienas dokumentas – “Agronomijos studijų krypties absolventų kvalifikaciniai reikalavimai” (5 priedas), kurį parengė darbo grupė iš Agronomijos ir Ekonomikos ir vadybos fakultetų atstovų.

Pačių rengėjų nuomone, šiame naujai parengtame dokumente - ne tiek dabartines realijas atspindintys kvalifikaciniai reikalavimai, kiek ateities vizija, rengėjų požiūris į tai, kokias žinias bei gebėjimus reiktų suteikti agronomijos bakalaurui ar magistrui, kad jis tenkintų dabartinius poreikius. Kai kurie iš šiame dokumente nurodytų punktų kol kas neįvykdomi arba realizuojami nevisiškai, ir taip atsitinka, mūsų nuomone, ne tik dėl universiteto kolektyvo kaltės, esama ir objektyvių kliūčių. Reikia pažymėti, kad “Savianalizėje” nesama konkrečių duomenų apie pastaraisiais metais Lietuvoje įvykusius agronomų darbo rinkos paklausos, darbdavių interesų bei studentų poreikių pokyčius. Vizitas į LŽŪU taip pat neįnešė daugiau aiškumo į šį klausimą. Panašu, kad šia kryptimi universitete dirbama nelabai intensyviai. Tikriausiai ilgą laiką pertvarkant studijų tikslus buvo pasikliaujama tuo, ką sako sveikas protas, nuojauta ir intuicija. Todėl agronomijos specialybės

absolventams keliamų kvalifikacinių reikalavimų detalizavimas, kurį ekspertų iniciatyva atlikto LŽŪU darbuotojai, manome, buvo naudingas ir rengėjams, ir ekspertams, nes turbūt neįmanoma konstatuoti ir vertinti studijų proceso gerai neišsiaiškinus, kokio galutinio rezultato būtina pasiekti. Tuo labiau, kad tai gal paskatins LŽŪU užsiimti darbo rinkos tyrimais.

Visumoje, išanalizavus “Savianalizėje” pateiktą medžiagą nei naujai parengtus kvalifikacinius reikalavimus (5 priedas), reikia pripažinti, kad mūsų nuomone LŽŪU vadovai turi visai šiuolaikišką požiūrį į pagrindinių universitetinių studijų “Agronomijos” programos tikslus bei uždavinius, nors jis nėra paremtas konkrečiais duomenimis apie darbo rinkos Lietuvoje pokyčius.

2.2. Programos sandara, turinys ir studijų metodai

Pagal “Nuosekliųjų studijų programų nuostatus” pagrindinių universitetinių studijų apimtis turėtų būti 160 kreditų. “Agronomijos” bakalauro studijų programoje esama kiek daugiau kreditų – 175, arba 7000 val. “Savianalizės” rengėjai šį nukrypimą nuo bendrų reikalavimų grindžia tuo, kad būsiesiems agronomams be auditorinių užsiėmimų būtinos gamybinė ir mokomoji praktika, kurios kartu sudaro 7,2 % visos programos apimties (12,5 kredito).

Ši studijų programa parengta prisilaikant daugmaž tų proporcijų tarp bendrojo universitetinio lavinimo dalykų, programos pagrindų ir specialaus lavinimo dalykų, kurios yra rekomenduojamos “Nuosekliųjų studijų programų nuostatuose”: atitinkamai ne mažiau 18 %, 25% ir 40%. Beveik 11% visų trijų grupių dalykų šioje studijų programoje yra alternatyvūs. Laisvai pasirenkamiems dalykams tenka 5% visos programos apimties.

Auditoriniams užsiėmimams ir savarankiškam darbui tenka 91,1% nuo viso krūvio, mokomosioms ir gamybinei praktikoms – 7,2%, baigiamajam darbui – 1,7%. Auditoriniai užsiėmimai ir savarankiškas darbas paskirstyti taip: paskaitos – 28,1%, laboratoriniai darbai, seminarai ir pratybos – 28,6%, savarankiškas darbas – 43,3%. Ekspertų nuomone, auditorinių užsiėmimų krūvis yra pernelyg didelis – 56,7% o praktikoms bei baigiamajam darbui skirtas laikas – pernelyg trumpas. Manome, nėra tikslinga šitiek daug laiko (1560 val.) ketvirtajame kurse skirti auditoriniams užsiėmimams bei su jais susietam savarankiškam darbui.

Mūsų nuomone, sunkiai būtų paaiškinama, kodėl kai kurie dalykai atsidūrė toje ar kitoje programos dalyje. Tarkim, Valstietijos ir žemdirbystės istorija kartu su Etnologija ir Sportinio laisvalaikio organizavimu pakliuvo į bendrojo lavinimo dalykų alternatyvas. Negi būsiamam agronomui neturėtų rūpėti žemdirbystės praeities patyrimas? Bendrojo universitetinio lavinimo grupės dalykai galėtų būti labiau susieti su agronomijos studijų kryptimi. Stebina nepaprastai didelis valandų skaičius, skirtas kai kuriems, mūsų nuomone, ne

pirmos svarbos dalykams: agrofizikai ir metereologijai – 160, mikrobiologijai – 140. Net jeigu į šį krūvį ir įskaičiuojamas savarankiškas darbas, vis tik valandų yra pernelyg daug palyginti su kitoms disciplinoms skirtu krūviu. Pavyzdžiui, Agronominių tyrimų metodikai ir Agroekologijai skirta po 80 val. programos pagrindų dalykų sąrašė pasigendame tarptautinio bei vietinio verslo, teisės, agrarinės politikos disciplinų. Tiesa, Verslo organizavimas ir valdymas, Apskaita ir finansai, Agrarinė politika ir ekonomika bei Europos sąjungos agrarinė politika yra tarp privalomų specialaus lavinimo dalykų. Tačiau vargu ar tai tikslinga, nes specialaus lavinimo dalykų dėstymas nukeltas į 7-8 semestrą, ir studentui, pageidaujančiam baigiamąjį darbą rengti iš agrovadybos, agroverslo ar agropolitikos, reikėtų jau trečiame kurse įgyti šių disciplinų pagrindus.

2.3. Studijų realizavimas – mokymas, mokymasis ir vertinimas

“Agronomijos” studijų programoje numatytas toks savaitinis auditorinis krūvis: pirmo ir antro kurso studentams – 29-31 val., trečio kurso – 26-28 val., ketvirto kurso 24-26 val.. Mažėjant auditorinių užsiėmimų trukmei, didėja savarankiško darbo krūvis. Pirmuose kursuose šį krūvį sudaro pasiruošimas kolokviumams, seminarams, laboratorinių darbų gynimui, egzaminams. Aukštesniuose kursuose atsiranda dar daugiau vietos savarankiškam mokymuisi: atsiranda būtinybė rašyti referatus, rengti kursinius bei baigiamuosius darbus. Tokiu būdu nuo mokymo pereinama prie mokymosi, nuo žinių – prie įgūdžių ir gebėjimų formavimo.

Naudojamos tokios žinių bei gebėjimų vertinimo formos: kolokviumai, testai, kontroliniai darbai, apklausos, kursiniai darbai, egzaminai ir baigiamasis darbas. Taikomas vertinimas ne tik sesijos, bet ir semestro metu, kas skatina studentus dirbti visą semestrą. Pagrindinės galutinio vertinimo formos trys: egzaminas ar įskaita, kursinis darbas ir baigiamasis darbas. Egzaminai vykdomi raštu arba žodžiu, užduodant mažiausiai 6 klausimus. Baigiamieji (bakalauriniai) darbai paprastai būna eksperimentinio pobūdžio. Temos moksliniams baigiamiesiems darbams parenkamos katedrose, jos viešai skelbiamos, o studentai jas renkasi, paprastai antrajame kurse. Darbui vadovauja katedrų dėstytojai, jis ginamas pradžioje katedroje, po to, katedrai pritarus, – Valstybinėje kvalifikavimo komisijoje. Darbo recenzavimas būtinas. Neparuošusiems baigiamojo darbo leidžiama laikyti kompleksinį specialybės (kvalifikavimo) egzaminą.

Nors praktinių užsiėmimų pravedama nemažai ir didžiąją dalį (1090 val.) sudaro laboratoriniai darbai, iš “Savianalizėje” pateiktos medžiagos bei papildomai surinktos informacijos susidaro įspūdis, jog pirmenybė vis tik teikiama žinioms, mokymui. Vargu ar galima pasikliauti egzaminų praktika, besiremiančia nuostata, kad egzamino paskirtis yra įvertinti besimokančiojo sugebėjimą įsiminti dėstytojo pateiktą informaciją. Tai leidžia

įvertinti tik žinias, t.y. mažiausiai reikšmingą edukologinį komponentą. Ši trūkumą – nepakankamą dėmesį praktinių įgūdžių bei gebėjimų ugdymui – pabrėžė per susitikimą su ekspertais ir studentai. Panašu į tai, kad agronomijos studijų turinys per pastaruosius 10 metų gerokai pasikeitė, tačiau to negalima būtų pasakyti apie metodus ir vertinimą – jie, atrodo, dalinai išliko tokie pat kaip ir tarybiniais laikais. Studentai ypač pasigenda praktinių problemų sprendimo įgūdžių, daugelis absolventų, jų žodžiais, vis dar pasijunta bejėgiai akis į akį susidūrę su gamybinėmis problemomis.

Taigi, nors kvalifikacinių reikalavimų (5 priedas) rengėjai ir suteikė gebėjimams prioritetą prieš žinias, ko negalima nesveikinti, realioje situacijoje viskas atrodo kiek kitaip. Jei LŽŪU vadovai suinteresuoti, kad šie kvalifikaciniai reikalavimai neliktų trūnyti stalčiuose, turbūt reikėtų keisti ir patį studijų procesą, ypač metodus bei vertinimą.

Vizito metu ekspertai susipažino su daugeliu baigiamųjų darbų. Tarp jų aptikome ir stiprių ir ganėtinai silpnų darbų. Už baigiamąjį darbą gauti balai daugiausia svyruoja intervale nuo 7 iki 10. Krito į akis stebėtinai dideli skirtumai metodiniame pasirengime bei naudojimesi vakarietiškais moksliniais šaltiniais. Greičiausiai tai byloja apie gana didžiulius darbų vadovų požiūrių skirtumus. Visumoje darbai paliko neblogą įspūdį, ypač turint omeny mokslinių tyrimų bazės skurdumą, būdingą daugumai Lietuvos aukštųjų mokyklų, tarp jų ir LŽŪU. Nežiūrint to, netgi esant tokioms nepalankioms aplinkybėms, mūsų nuomone, yra įmanoma pasiekti daugiau. Pats faktas, kad studentai gali rinktis arba bakalaурinį darbą, arba kvalifikavimo egzaminą, kad pasitaiko labai silpnų baigiamųjų darbų, rodo, jog anaіptol ne viskas šioje srityje yra nuveikta. Čia vėlgi reikėtų prisiminti naujai parengtus kvalifikacinius reikalavimus, akcentuojančius gebėjimų vystymą: nėra veiksmingesnės priemonės ugdytis įvairiapusių gebėjimus, kaip imtis savarankiško darbo, šiuo atveju – mokslinio darbo. Ir ne taip svarbu – tęs ar netęs bakalauro laipsnį turintis absolventas studijas toliau, mokslinio darbo metu įgyti įgūdžiai jam pravers visur, ir ypač gamyboje.

2.4. Studijų eiga ir parama studentams

Stojančiųjų ir priimtųjų į agronomijos programą studentų skaičius 1996-2000 metais mažai tesikeitė: konkurse dalyvaudavo 1,5-2,2 karto daugiau abiturientų, nei jų buvo priimama. Bendras priimtų į pirmą agronomijos kursą skaičius 1996-2000 metais svyravo nuo 109 iki 120 studentų, o mokančiųjų už studijas procentas augo nuo 20 iki 30%.

Nežiūrint to, kad priimamų į pirmąjį kursą studentų skaičius iš metų į metus beveik nesikeitė, baigusiujų pagrindines studijas skaičius pastaraisiais metais išaugo nuo 53 absolventų 1997 metais iki 87 besimokančių ketvirtajame kurse 2001 metais. Tai aiškinama mažėjančiu nubyrėjimu. Daugiausia iš studijų pasitraukdavo dėl nepažangumo, kitiems studijuoti neleido sunki materialinė padėtis, dar kiti suvokdavo pasirinkę ne tą profesiją.

Ekspertams susidarė įspūdis, kad parama studentams yra teikiama pagal išgales, kurios deja yra kuklios: teikiama kiek galima išsamesnė informacija apie studijų programos rėmuose įmanomas galimybes, siūlomos metodinės priemonės, bibliotekos ir Kompiuterinės klasės su 30 kompiuterių paslaugos. Suprantama, šių paslaugų kokybė didžia dalimi priklauso nuo finansavimo apimčių, tad ji nėra ir negali būti reikiamo lygio, tokio, kuris bent iš tolo prilygtų vakarietiškojam.

Ekspertų nuomone, studentai yra nepakankamai supažindinami su studijų programos tikslais ir uždaviniais, jiems nėra aiškios studijų ir įsidarbinimo perspektyvos, dažnai yra ribojamas specializacijų, darbo vadovų bei modulių pasirinkimas ir tuo, suprantama pažeidžiamos studento teisės. Neretai taip įvyksta stokojant finansavimo, tačiau kartais, atrodo, tereikia tik didesnio dėmesio studentų poreikiams.

2.5. Personalas

2000/2001 metais pagrindinėse “Agronomijos” studijose buvo užimti 8 profesoriai, 60 docentų, 41 lektorius, 4 asistentai ir 4 doktorantai, taigi iš viso 117 dėstytojų. Turint omeny bendrą studentų skaičių (389), dėstytojų yra pakankamai. Tiesa, reikia turėti omeny, kad didelė jų dalis dalyvauja ir antros pakopos studijose. Dėstytojų kvalifikacija, jei spręsti iš mokslo laipsnių bei pedagoginių vardų, taip pat yra pakankama. Dėstytojų personalas parenkamas viešo konkurso tvarka.

Atestacija – kas 5 metai, o tai, mūsų nuomone, šiek tiek per ilgą laiką tarpas. Norint kuo sparčiau reformuoti studijas ir atnaujinti kolektyvą, šis laikas galėtų būti sutrumpintas iki 3 metų – tai yra aukštosios mokyklos kompetencijoje. Ši priemonė padėtų atnaujinti Agronomijos fakulteto personalą – šiuo metu jame gana daug pensijinio amžiaus ar artimo jam asmenų. Ypač jų daug tarp vadovujančių darbuotojų. Kažin ar tai yra sėkmingas pavyzdys laikais, kai taip sparčiai kinta konjunktūra.

Šioje studijų programoje kaip atraeilininkai dirba keturi dėstytojai iš kitų mokslo ir studijų institucijų (LŽI, LSDI, KTU). 1997/98 m. m. paskaitas skaitė 4 valandininkai iš Žemdirbystės instituto ir Maisto instituto; 1998/99 m. m. – 10 valandininkų iš LŽI, KTU, MI, GTU; 1999/2000m. m. – 3 valandininkai iš LŽI ir MI. Taigi šią programą iš esmės vykdo pats vienas LŽŪU. Tokį uždarumą “Savianalizės” rengėjai aiškina lėšų stoka. Šiaip ar taip, vargu ar jis laikytinas teigiamu reiškiniu.

Susipažinus su dėstytojų gyvenimo ir veiklos aprašymais bei jų dėstomų dalykų anotacijomis, krinta į akis kai kurie verti dėmesio dalykai:

- Vidutinis dėstytojų amžius iš tikrųjų pakankamai solidus, apie ką jau buvo rašyta;
- Beveik visais atvejais dėstytojo kvalifikacija bent jau formaliai atitinka dėstomą dalyką;

- Jaunesnio amžiaus dėstytojai paprastai turi daugiau mokslinių publikacijų anglų arba vokiečių kalbomis, nei vyresnio amžiaus;
- Mokslinių publikacijų skaičius daugumoje atvejų yra pakankamas, kitas reikalas, kad labai retai pasitaiko rasti straipsnį paskelbtą prestižiniame užsienio leidinyje;
- Mokslinių stažuotių ir išvykimų į mokslines konferencijas skaičius nėra toks mažas, kaip galima tikėtis žinant universiteto finansines galimybes;
- “Agronomijos” programoje dalyvaujantys dėstytojai publikuoja tikrai nemažai metodinių mokymo priemonių;
- Dėstomų dalykų anotacijos daugeliu atvejų tiek lakoniškos, kad neįmanoma susidaryti argumentuoto įspūdžio apie dalyko turinio ir metodų atitikimą studijų programos tikslams ir uždaviniams;
- Jei apie dėstymo kokybę galima be anotacijos spręsti ir iš rekomenduojamos literatūros sąrašo, tai šis sąrašas daugeliu atvejų arba labai trumpas, susidedantis iš kelių ar viso labo vieno šaltinio, arba daugumos jų nesama LŽŪU bibliotekoje, arba daugelis šaltinių yra tokie seni, kad vargu ar jie pakankamai reprezentuoja įvykusius toje srityje pokyčius, arba galų gale, parinkti nauji, tačiau mūsų nuomone ne patys svarbiausi šaltiniai.
- Atrodo esama koreliacijos tarp mokslinio darbo ir dėstymo kokybės: dėstytojai, aktyviai dalyvaujantys pasauliniame moksle, daugiau naujumo įneša ir į dėstomo dalyko turinį bei metodus.

Taigi, nors beveik visais atvejais nekelia abejonių formalus kvalifikacijos ir dėstomo dalyko atitikimas, dėstymo kokybės atžvilgiu galimybės nėra visiškai išsemtos.

2.6. Studijų programos teigiamos ir neigiamos pusės

Teigiami bruožai:

- Pagrindinių universitetinių studijų “Agronomijos” programa daugmaž atitinka “Nuosekliųjų studijų programų nuostatus”;
- Vykdytojai tikrai padarė ir daro daug, nepaisant lėšų stygiaus, kad ši programa bei jos tikslai ir uždaviniai atitiktų dabartinius Lietuvos poreikius;
- Dėstytojų kvalifikacija, jeigu spręsti pagal mokslo laipsnius ir pedagoginius vardus, visiškai atitinka pagrindinius universitetinėms studijoms keliamus reikalavimus;
- LŽŪU turi gerą infrastruktūrą agronomijos studijoms organizuoti (arti mokomųjų korpusų yra bandymų stotis, mokomasis ūkis, pomologinis sodas, bitynas);
- Studentai yra aktyvūs ir emanicipuoti, kas tikriausiai byloja apie sveiką darbo atmosferą fakultete.

Neigiami bruožai:

- Pagrindinių universitetinių studijų “Agronomijos” programos vykdytojai iki pat pastarųjų savaitių buvo nepakankami aiškiai suformulavę programos tikslus bei uždavinius;
- Vykdytojai galėtų šiek tiek daugiau dėmesio skirti darbo rinkos, darbdavių bei studentų poreikių tyrimams;
- Sėkmingam šios programos vykdymui gerokai kliudo šiuolaikinių mokslo laboratorijų stoka. Lauko tyrimų įrangos bei Inžinerijos poligono mašinų renovacija vyksta vangiai;
- Ryšiai su kitomis mokslo ir studijų institucijomis silpnoki (mažai antraeilininkų bei baigiamųjų darbų vadovų – ne LŽŪU darbuotojų);
- Auditorinių užsiėmimų krūvis yra pernelyg didelis ir absoliučia (159,5 kr.), ir santykinė prasmėmis, o baigiamojo darbo rengimui bei rašymui skiriama pernelyg mažai laiko;
- Pastebėta, kad kai kurių dalykų dėstytojų lygis nėra aukštas, kad šių dalykų dėstytojai gana aplaidžiai žiūri į savo pedagogines pareigas, o dekanatas, matyt, nepakankamai kontroliuoja jų veiklą;
- Dėstytojų metoduose aiškiai vyrauja vienakryptė (iš dėstytojo besimokančiajam) žinių perdavimo sistema, nepakankamai dėmesio gebėjimų ugdymui, aktyvaus mokymo metodams – diskusijoms, problemų sprendimui, projektų kūrimui, mokslinei veiklai. Tai atsispindi ir vertinimo praktikoje;
- Pastebėta, kad studentai labai retai renkasi darbo vadovą iš kitų institucijų. Galimas daiktas, kad čia esama kai kurių akademinės laisvės apribojimų. Pastebėta ir apribojimų renkantis atskirus modulius;
- Tarp programos vykdytojų palyginti nedaug jaunų mokslininkų ir doktorantų (tik nuo praeitų mokslo metų įvesta tvarka, pagal kurią visi doktorantai privalo dirbti pedagoginį darbą), kas greičiausiai trukdo įnešti daugiau naujovių į studijų procesą.

3. Pagrindinių universitetinių studijų programa “Žemės ūkio technologijos ir jų vadyba”

3.1. Studijų programos tikslai ir uždaviniai

Ši studijų programa buvo parengta kaip reakcija į naujus poslinkius žemės ūkyje, ir ypač privataus verslo bei vadybos vaidmens augimą. Studentai į ją bus pradėti priiminėti nuo 2002 metų. Šią programą parengė Agronomijos bei Ekonomikos ir vadybos fakultetai, abu jie šią programą ir turėtų įgyvendinti.

“Savianalizėje” šios programos tikslai ir uždaviniai nusakyti taip pat abstrakčiai, kaip ir “Agronomijos” programos. Tad rengėjų buvo paprašyta suformuluoti juos naujai, reikalavimų žinioms bei gebėjimų pavidalu. Tai ir buvo padaryta (5 priedas).

Jei apie “Žemės ūkio technologijų ir jų vadybos” programą spręsti iš naujai parengtų reikalavimų žinioms bei gebėjimams, tai reikia padaryti išvadą, jog ši programa yra gana šiuolaikiška ir perspektyvi. Be tradicija tapusių agronominių disciplinų, šios programos bakalauras turės įsisavinti ir taip populiarius šiandien agroverslo, vadybos, ekonomikos ir teisės dalykus. Tiesa, pastarosios disciplinos figūruoja ir “Agronomijos” studijų programoje, tačiau naujoje programoje jos sudarys kur kas didesnę dalį visos studijų apimties. Šią programą baigęs bakalauras turėtų įgyti ne tik gebėjimus užauginti gerą derlių, bet ir jį reikiamai realizuoti, taip pat perdirbti. Naujosios studijų programos vartotojai įgis nemažą patyrimą ir netradicinėje žemdirbystėje.

Iš sąrašo institucijų, kuriose gali dirbti šią programą baigusieji bakalaurai (“Savianalizė”, 19 psl.), galima spręsti, kad jie turės gana plačias galimybes, kur kas platesnes, nei jų kolegos iš “Agronomijos” studijų programos (6 psl.). Bus taip ar ne, parodys ateitis, tačiau beveik nekyla abejonių, jog naujoji studijų programa bus populiarsnė, nei senoji, “Agronomijos”, programa. Šiame kontekste kyla natūralus klausimas: kas atsitiks su senąja programa, ar ji išliks patraukli, kai bus pradėta realizuoti naujoji?

Išanalizavus visą mums pateiktą medžiagą, galima teigti, kad “Žemės ūkio technologijų ir jų vadybos” programa tikslų ir uždavinių atžvilgiu yra visai šiuolaikiška ir bus populiarsnė tiek jos vartotojams, tiek ir darbo rinkoje.

3.2. Programos sandara, turinys ir studijų metodai

Visos programos apimtis – 172 kreditai (6880 val.). Bendrojo lavinimo dalykams tenka 18%, studijų programos pagrindų dalykams - 30%, specialaus lavinimo dalykams - 46%. Alternatyviems dalykams tenka 15%, o laisvai pasirenkamiems - 5%. Tai daugmaž atitinka “Nuosekliųjų studijų programų nuostatus”.

Į studijų programos pagrindų dalykus įtrauktos tradicinės biologinės ir agronominės disciplinos, jų tarpe nėra nei agroverslo, nei vadybos. Net ir specialaus lavinimo dalykų grupėje vyrauja agronominės disciplinos. Štai “Savianalizėje” rašoma (20 psl.): *“41 proc. dalykų studentams suteikia agronomines žinias, 24 proc. dalykų – ekonomikos žinias, susijusias su verslo pagrindais, 10 proc. dalykų skirti žemės ūkio technikai ir 25 proc. agronominių ir ekonomikos dalykų yra pasirenkami atitinkamai specializacijai suformuoti”*.

Numatytos tokios specializacijos: Augalų sėklininkystė, Augalininkystės produktų perdirbimas, Netradicinė žemdirbystė ir bitininkystė, Agronominės paslaugos. Kartu su

Ekonomikos ir vadybos fakulteto darbuotojais numatyta rengti kompleksinius baigiamuosius darbus.

Jeigu šios programos rengėjų nuostatos išliks nepakitusios, „Žemės ūkio technologijų ir jų vadybos“ programa nesiskirs taip smarkai nuo „Agronomijos“ programos, kaip galima tikėtis iš jų pavadinimų bei tikslų ir uždavinių skirtumo. Iš anksčiau pateiktų skaičių aiškėja, kad ekonomikai ir verslams skirtas laikas tesudaro vos apie 11% visos studijų programos apimties. Kadangi dauguma tradicinių agronominių disciplinų, dėstomų abeiose pagrindinėse studijose, yra tos pačios, „Žemės ūkio technologijų ir jų vadybos“ programą reiktų laikyti kiek modernizuotu ir patobulintu „Agronomijos“ programos variantu. Tai tuo labiau teisinga, kad pastarojoje programoje taip pat figūruoja ekonomikos ir verslo pradžios: Verslo organizavimas ir valdymas, Apskaita ir finansai, Agrarinė politika ir ekonomika, Europos sąjungos agrarinė politika. Apibendrinus galima teigti, kad abiejų pagrindinių studijų programų turinys sutampa 80-90%. Šiame kontekste kyla mintis, jog LŽŪU vadovai, spaudžiami pasikeitusios konjunktūros, turėjo galimybę rinktis: arba reformuoti senąją studijų programą ir susilaukti atitinkamo pasipriešinimo iš dalies kolektyvo, arba parengti naują studijų programą, jos vykdymui pritraukiant daugiau asmenų, linkusių naujovėms. Buvo pasirinktas antras variantas, ir šis pasirinkimas nėra blogas, nors, atrodo, naujosios programos vykdytojams nepavyks išvengti žymaus masto dubliavimo. Apie tai byloja detali programų struktūros bei personalijų analizė.

Turbūt visai natūralu galvoti, kad „Agronomijos“ programa su laiku atmirs, užleisdama vietą naujai tos pačios krypties „Žemės ūkio technologijų ir jų vadybos“ programai. Kad taip neatsitiktų, reiktų pastarojoje programoje dar labiau sureikšminti vadybos studijas.

Mokomosioms ir gamybinei praktikoms skirta 12 kr., baigiamajam darbui – 2 kr., taigi šiek tiek mažiau, nei „Agronomijos“ programoje (atitinkamai 12,5 ir 3 kr.). Auditorinių užsiėmimų apimtis nuo to dar labiau padidėja, iki 160 kreditų.

3.3. Studijų realizavimas – mokymas, mokymasis ir vertinimas

Studijų realizavimo prasme nepastebėta bent kiek žymesnio skirtumo palyginti su „Agronomijos“ programa: pirmenybė ir toliau, atrodo, teikiama žinioms, mokymui, o ne praktinių įgūdžių bei gebėjimų ugdymui, mokymuisi. Panašu, kad ji tai orientuota ir egzaminavimo praktika. Esant tokiai padėčiai, skirtumas tarp abiejų pagrindinių studijų programų tampa minimalus.

Kita vertus, naujai parengti reikalavimai žinioms ir gebėjimams (5 priedas) rodo, jog programos rengėjai gerai suvokia gebėjimų prioritetą prieš žinias, ir jiems skiria didžiulį dėmesį. Gerai būtų, kad tai atsispindėtų ir studijų proceso organizavime – dalykų turinyje,

metoduose bei vertinime. Belieka tikėtis, kad “Žemės ūkio technologijų ir jų vadybos” programa vis dar yra tobulinamo stadijoje, ir jai pasibaigus atrodys šiuolaikiškesnė ne tik tikslų ir uždavinių bet ir turinio bei metodų prasme.

3.4. Studijų eiga ir parama studentams

Šiame kontekste taip pat nerasta jokių skirtumų palyginti su “Agronomijos” programa (žr. “Savianalizės” 24 psl. ir šio dokumento 2.4. sk.). Patys rengėjai šioje srityje, atrodo, taip pat nežada jokių esminių pasikeitimų.

3.5. Personalas

Sprendžiant iš “Savianalizėje” pateiktos medžiagos (6 lentelė), “Žemės ūkio technologijų ir jų vadybos” programai realizuoti bus pasitelkti iš esmės tie patys dėstytojai, kurie dalyvauja ir “Agronomijos” programoje. Taigi ir čia didesnių skirtumų tarp abiejų programų nebus. Jei žiūrėti formaliai, tik į mokslo laipsnius ir vardus bei mokslinio darbo pobūdį, tai dėstytojų kvalifikacija visiškai atitinka keliamus reikalavimus. Tačiau neformaliu atžvilgiu čia esama tokių pat trūkumų, kaip ir “Agronomijos” programoje (žr. 2.5. sk.): tarp dėstytojų esama labai daug pensijinio ar artimo jam amžiaus asmenų, pernelyg mažai – jaunų žmonių ir antraeilininkų iš kitų institucijų, ne visi studijų procese dalyvaujantys dėstytojai atsakingai žiūri į savo pedagogines pareigas, žymi jų dalis neturi publikacijų prestižiniuose mokslo leidiniuose. Taigi, turint omeny personalijas, vargu ar galima tikėtis, kad “Žemės ūkio technologijų ir jų vadybos” programos lygis bus žymiai aukštesnis nei “Agronomijos”.

3.6. Studijų programos teigiamos ir neigiamos pusės

Teigiami bruožai:

- Pagrindinių universitetinių studijų “Žemės ūkio technologijų ir jų vadybos” programa daugmaž atitinka “Nuosekliųjų studijų programų nuostatus”;
- Jeigu spręsti iš naujai suformuluotų reikalavimų žinioms ir gebėjimams, programa yra pakankamai šiuolaikiška, atspindinti pokyčius darbo rinkoje;
- Dėstytojų kvalifikacija, jeigu spręsti pagal mokslo laipsnius ir pedagoginius vardus, visiškai atitinka pagrindinėms universitetinėms studijoms keliamus reikalavimus.

Neigiami bruožai:

- Sėkmingam šios programos įgyvendinimui gerokai kliudo silpna LŽŪU materialinė bazė: šiuolaikinių mokslinių laboratorijų, mašinų bei įrengimų stoka;
- Ryšiai su kitomis LŽŪU studijų programomis bei mokslo ir studijų institucijomis galėtų būti stipresni;
- Pernelyg didelis dėmesys skiriamas žinioms ir mokymui, nuo ko neišvengiamai nukentės gebėjimai ir ypač praktinio darbo įgūdžiai;

- Skirtumai tarp abiejų pagrindinių universitetinių studijų programų – “Agronomija” ir “Žemės ūkio technologijos ir jų vadyba”, jei spręsti iš dėstomų dalykų sąrašo, pernelyg maži;
- Dėstytojų personalas atnaujinamas pernelyg lėtai, todėl, jei nebus griežtesnės studijų kokybės kontrolės, žymesnių pokyčių palyginti su “Agronomijos” programa sunku tikėtis.

4. Specialiųjų profesinių studijų programa “Agronomija”

4.1. Studijų programos tikslai ir uždaviniai

“Savianalizėje” nurodoma, kad Specialiųjų profesinių studijų programos paskirtis yra toliau gilinti agronomines žinias pagal pasirinktą specializaciją, gerinti praktinius įgūdžius, geriau pasiruošti praktiniam darbui. “Savianalizėje” rašoma, kad žemės ūkio specializacija sudaro galimybę pagilinti žemės ūkio ekonomikos ir vadybos žinias. Ekspertai pastebėjo, kad tikslai ir ypač žinių poreikis pateiktas gana bendrai, netiksliai. Vizito LŽŪU metu inicijuotas šios studijų programos tikslų detalizavimas. Speciali darbo grupė spalio mėn. pateikė ekspertams naujai parengtus reikalavimus žinioms ir gebėjimams (5 priedas).

Susipažinus su naujai pateiktais kvalifikaciniais reikalavimais, ką specialistas turi žinoti ir gebėti, dar sunku spręsti, kokie specialistai turi būti paruošti. Reikalavimai gan abstraktūs, susidaro įspūdis, kad ir patys ruošėjai vis dar neturi išbaigtos vizijos kokie specialistai turi būti paruošti dabartinės rinkos poreikiams.

Pagrindinių studijų absolventai gali pasirinkti tokias penkias specializacijas: augalininkystė; augalų apsauga ir agrochemija; ekologinis žemės ūkis; sodininkystė, daržininkystė, gėlininkystė; žemės ūkio verslai.

Paprastai kasmet organizuojamos dvi specializacijų, į kurias pretenduoja daugiausiai absolventų, studijos. Padidinus valstybinių vietų skaičių iki 30, ateinančiais mokslo metais studijos turėtų vykti pagal tris specializacijas. Tačiau pokalbiuose su dėstytojais paaiškėjo, kad trūksta argumentacijos šiai programai ir nesurenkamas studentų kontingentas visoms esamoms vietoms užimti. Dažniausiai šias studijas renkasi studentai, nepatekę į magistrantūros studijas arba absolventai, nerandantys darbo.

Pokalbiuose su studentais išaiškėjo, kad jie nenorėtų studijuoti Specialiųjų profesinių studijų programoje. Jie neturi motyvacijos dėl studijų, papildomai gaunamų žinių kokybės ir reikalingumo. Programoje studentai pasigenda paruošimo savarankiškam darbui ir savarankiškiems gamybiniam sprendimams. Specialiąsias profesines studijas įvertina vos ne kaip laikiną priebėgą baigus pagrindines universitetines studijas ir laukiant magistrantūros studijų. “Savianalizėje” pateikta, kad 57,89% buvo pateikta prašymų norinčių stoti į

magistrantūrą tokių absolventų. Jų manymu, darbdaviai neįžvelgia skirtumo tarp šių dviejų pakopų agronomo bakalauro ir agronomo. Lyg ir gaunama papildoma profesinė kvalifikacija, tačiau neįgyjama kvalifikacinio laipsnio.

4.2. Studijų programos sandara, turinys ir studijų metodai

Specialiųjų profesinių studijų programos trukmė – 1 metai, apimtis – 40 kreditų, iš kurių 20 kreditų tenka auditoriniams užsiėmimams (pagal rekomendacijas teorinėms studijoms turi būti skirta ne mažiau 10 kreditų), 10 kreditų – diplominei praktikai ir 10 kreditų diplominiam darbui paruošti ir apginti, tačiau nepaminėtas labai svarbus Nuosekliųjų studijų programų nuostatuose rekomenduojamas faktorius, kad programoje turi būti daugiau dėmesio skirta “analitiniam tiriamajam darbui bei būtinam analitinio projekcinio pobūdžio baigiamajam darbui”. Specialiųjų profesinių studijų programos apimtis 1600 val.

Universitete didžiąją dalį modulių dėsto “savi” specialistai, susidaro įspūdis, kad moduliai sudaromi pagal esamų pedagogų kontingentą. Dauguma modulių pateikiami, tačiau nedėstomi, nes nesusirenka pakankamai norinčių studentų grupėms sudaryti.

Moduliuose pateikiama jau senstelėjusi literatūra. Dauguma pateiktų literatūros šaltinių spausdinti iki 1990 metų. Retai pasitaiko anglų, kitomis kalbomis spausdintų naujausių literatūros šaltinių. Dažnos nuorodos į leidinius rusų kalba, bet taip pat spausdintus iki 1990 metų. Esant literatūros skurdumui galima tikėtis, kad pateikti moduliai nėra visai kokybiškai paruošti. Pagal “Nuosekliųjų studijų programų nuostatus” antrosios studijų pakopos programoje negali būti studijuojami pirmosios pakopos lygio dalykai. Tačiau pagrindinių studijų programoje pateikti dėstomi moduliai-dalykai minimi ir Specialiųjų profesinių studijų programos pasirenkamų modulių sąrašė. Pvz. pagrindinių studijų programoje pateikti moduliai: Augalininkystės produktų laikymas, Augalininkystės produktų perdirbimas, Kultūrinių grybų auginimas, Augalų apsaugos metodai ir kai kurie kiti pateikiami ir Specialiųjų profesinių studijų programoje dėstomuose dalykuose. Reiškia, kad studentai gali dar kartą studijuoti tuos pačius modulius. Ypač daug modulių kartojasi ir yra (apie 30%) tokie patys Specialiųjų profesinių studijų programoje ir magistrantūros programoje. Pagal "Savianalizės" medžiagoje pateiktus duomenis Specialiąsias profesines studijas baigę kai kurie absolventai toliau studijas tęsia sekančioje pakopoje magistrantūroje, vadinasi taip pat mokosi tuos pačius dalykus.

4.3. Studijų realizavimas – mokymas, mokymasis ir vertinimas

Specialiosios profesinių studijų programa rengiama daugiau savarankiškam ir praktiniam nei teoriniam pobūdžiui. Auditorinių užsiėmimų trukmė per savaitę sudaro 20-21 val. Savarankiškam darbui ir studijoms kontroliuoti naudojami kolokviumai, kontroliniai darbai, referatai, praktikos, ataskaitos, egzaminai. Egzamino metu tikrinamos ne tik studento žinios, bet atsižvelgiama ir į tai, kaip jis sugeba susieti teoriją su praktika. Šios pakopos

studentams taikoma ir nuosekliojo žinių vertinimo sistema. Tačiau vien tik egzaminai ir įskaitos neužtikrina pakankamų praktinių įgūdžių. Susitikimo su ekspertais metu studentai pabrėžė, kad labiausiai trūksta praktinių problemų sprendimo įgūdžių.

Specialiųjų profesinių studijų studentų moksliniai darbai susiję su dėstomo dalyko turiniu. Daugumoje diplominės praktikos ir diplominio darbo vadovai yra dėstytojai. Vizito metu pasirinktinai analizuojant darbus pastebėtas skirtingas jų paruošimo lygis. Pagrindiniai pastebėjimai - tai nepakankamas laikymasis pagrindinių raštvedybos ir metodinių reikalavimų. Taip pat nepakankamas naudojimasis literatūros ir informaciniais šaltiniais. Ypatingas stygius nuorodose naujausių, ypač vakarietišku leidinių. Jaučiamas studentų nusirašymas literatūros šaltinių iš kitų, ankstesnių darbų, užsienio kalbų žinojimo stoka, bei ribotas sugebėjimas tam naudotis informacinėmis technologijomis. Be abejojimo buvo ir gerų darbų, kaip paašškėjo, susijusių su diplominio darbo vadovais aktyvesniais mokslinėje, informacinėje veikloje. Diplominė praktika faktiškai derinama su lauko darbais ir dėl to pusę jos studentai atlieka rudenį, dalį pavasarį. Tačiau studentai mini, kad praktika jie nepatenkinti, dažniausiai atlieka lauko darbininkų darbus, kaip pagalbą ūkiui, nuėmimo rudeniniuose darbuose, mažai gauna savarankiško darbų organizavimo įgūdžių.

4.4. Studijų eiga ir parama studentams

Specialiosios profesinės studijos pradėtos 1997/98 m.m., bet didelės paklausos neturi, nes dauguma bakalaurų nori tęsti studijas magistrantūroje. Ketverių metų laikotarpyje studentai rinkosi tik 1-2 specializacijas. Be to, mažai priimama, kadangi dalies pageidaujančių studijuoti konkursinis balas mažesnis, negu fakulteto tarybos nustatytas lygis. Specialiosiose profesinėse studijose neužimamos visos vietos.

Ekspertams susidaro įspūdis, kad studentai nepakankamai supažindinami su studijų programos tikslais. Studentams ribojamos specializacijų pasirinkimo galimybės, paprastai viena ar dvi. Suprantama, nedidelis studentų kontingentas trukdo sudaryti daugiau grupių, pasirinkti įvairius modulius. Tačiau tai apriboja jų įsidarbinimo galimybes dauguma baigia tą pačią specializaciją.

Absolventams taip pat sunkoka susirasti atitinkamą darbą nes darbdaviai neįvertina skirtumo tarp agronomo bakalauro ir baigusio specialiasias profesines studijas agronomo bakalauro. Studentų teigimu, darbdavių supratimu specialiosios profesinės studijos vertinamos net žemesniu lygiu. "Savianalizėje" pateiktoje įsidarbinimo lentelėje nėra informacijos apie įsidarbinimo po baigimo specialistus. Taip pat pažymima, kad užsienio šalyse tokio lygio nėra ir turint tokį diplomą neįgyji prioritetų. Didžiausia problema, kad studentai neorientuojami specializacijos pasirinkimui argumentuojant dabartinės rinkos sąlygomis, jos analize, darbdavių paklausimais.

4.5. Personalas

Agronomijos krypties specialiųjų profesinių studijų programoje pagal savianalizės medžiagą 2000/2001 mokslo metais dėstė 3 profesoriai, 10 docentų, 3 lektoriai. Vienam dėstytojui teko 72,9 akad. val.. Analizuojant pateiktą medžiagą randami, kai kurie neatitikimai. Savianalizės medžiagoje pateikiama 16 dėstytojų, iš jų 3 profesoriai. Papildomoje medžiagoje dėstytojų, dirbančių agronomijos krypties Specialiųjų profesinių studijų programoje yra 26, nors pagal lentelę krūvis šioje programoje teko tik 11 dėstytojų, iš jų 1 profesorius P.Lazauskis.. Pagal "Nuosekliųjų programų rengimo nuostatus" pateikiami minimalūs reikalavimai, kad "*ne mažiau kaip 10 procentų specialiųjų profesinių studijų programos apimties turi dėstyti profesoriai, turintys ne mažiau kaip trejų metų praktinio darbo patirtį dėstomo dalyko srityje*". Ši rekomendacija net minimaliai nėra įgyvendinta. Taip pat mūsų nuomone neprisilaikoma kitos rekomendacijos, kad "*visas teorinių dalykų paskaitas turi skaityti mokslininkai, kurių mokslinė veikla atitinka dėstomus dalykus*". Dėstytojų amžiaus vidurkis gana aukštas ypač vadovaujančių darbuotojų. Specialiosioms profesinėms studijoms nepakankamai pritraukiami dėstytojai iš kitų mokslinių ir gamybinių institucijų, turintys didesnę praktinę ir mokslinę patirtį, kas įgalintų labiau pagilinti specializuotas žinias ypač praktinėje sferoje. Absolventai įgautų daugiau savarankiškų įgūdžių. Taigi studijų programa susieta tik su fakultete esamu pedagoginiu personalu. Tai iš dalies aiškinama lėšų stoka, bet toks uždarumas nedidina studijų kokybės, ypač kai savi pedagogai nepakankamai dalyvauja mokslinėje veikloje.

Analizuojant dėstytojų gyvenimo ir veiklos aprašymus pastebima, kad publikacijų spausdina populiarinimo žurnaluose, laikraščiuose, nors pasitaiko metodinių mokymo priemonių. Tačiau labai retos publikacijos anglų kalba, ypač prestižiniuose užsienio leidiniuose. Dėstytojai, aktyviai nedalyvaujantys mokslinėje veikloje pasauliniame moksle, neįneša naujumo ir į dėstomo dalyko metodiką.

4.6. Studijų programos teigiamos ir neigiamos savybės

- *Neigiama*, nes nepakankamai pagilina žinias ir įgūdžius agronomijos specializacijose, trūksta parengimo savarankiškam darbui, sprendimų priėmimui.
- Mažokai dėmesio skiriama rinkos poreikiams analizuoti, teikiamos specializuotos studijos nepakankamai pritaikytos prie rinkos pokyčių, kiek daugiau dėmesio skiriama sodininkystės, daržininkystės ir gėlininkystės specializacijose,
- Dėl nepakankamo metodologinio paruošimo, šiuolaikinių technologijų stokos bei senstelėjusios laboratorijų įrangos, neįgyjami geri praktinio darbo įgūdžiai;
- Absolventai nepatenkinti parengimu, ne visuomet įsidarbina pagal įgytą specializaciją;
- Bakalaurai noriau renkasi magistrantūros negu specialiąsias profesines studijas;

- Didėjantis dėstytojų vidutinis amžius, ypač katedrų vadovų;
- Nepakankamas, neoptimalus studijų koordinavimas su kitomis mokslo, studijų, gamybinėmis organizacijomis;
- Nepakankamai panaudojamas studijoms mokslo potencialas esantis LŽŪU institutuose, mokslo tyrimų institutuose, Lietuvos veterinarijos akademijoje, Kauno technologijos universitete, neišnaudojamos ūkininkų ūkių galimybės, vis tik tai vienu metų aukštesnės pakopos studijos.
- Studijų programos (moduliai) derinami prie turimo pedagoginio personalo; (vienoje sodininkystės, daržininkystės ir gėlininkystės specializacijoje labiau panaudojami LSDI specialistai). Specialiųjų studijų programai nėra visiškai gerai pasiruošta, nes anksčiau tokių studijų nebuvo. Patys dėstytojai neturi geros vizijos, kokie turėtų būti absolventai. Tai atsiliepia pačiai programos kokybei ir studentų bei darbdavių požiūriui.

5. Magistrantūros studijų programa “Agronomija”

5.1. Studijų programos tikslai ir uždaviniai

Stojantiesiems į magistrantūros studijas yra siūlomos septynios specializacijos: Augalininkystė ir selekcija; Augalų apsauga, dirvotyra, agrochemija; Augalininkystės produktų išlaikymo technologija; Bitininkystė; Integruotoji ir ekologinė žemdirbystė; Gyvulių mityba ir pašarininkystė; Sodininkystė, daržininkystė, gėlininkystė. Paprastai kasmet studijos organizuojamos pagal 4-5 specializacijas, atsižvelgiant į absolventų pageidavimus. Darbdaviai taip pat labiau pageidauja magistrantūrą baigusiu absolventų. Reikia pažymėti, kad pagrindinis tikslas gana abstrakčiai susiejamas su moksliniu darbu, nekalbant apie šios kvalifikacijos poreikį Lietuvoje, žemės ūkyje. Galimos veiklos sritys: mokslinė ir pedagoginė veikla, konsultacinė veikla žemės ūkio konsultavimo tarnybose ir žemės ūkį aptarnaujančiose firmose, darbas Žemės ūkio ministerijos žinybose, savivaldybėse, gamybinė veikla, labai bendros tinkančios visoms institucijoms.

Kiek daugiau papildomai padirbėta naujai suformuluojant reikalavimus magistrantų žinioms ir gebėjimams (5 priedas). Pateikta gera rengėjų vizija kokios žinios turėtų būti suteiktos, kad baigęs magistras turėtų tinkamus gebėjimus tenkinančius dabartinius poreikius. Tačiau greitai ruošiant "žinias" ir "gebėjimus" pateikti per plačiai ir kai kurie nurodyti punktai kol kas nevykdomi. Tai lemia technologinės ir metodologinės bazės stoka.

Dauguma agronomijos bakalaurų norėtų įgyti magistro kvalifikacinį laipsnį. Savianalizėje teigiama, kad darbdaviai taip pat labiau vertina magistrantūrą baigusius absolventus, nors analizė apie šios programos poreikį Lietuvoje nėra atlikta.

5.2. Studijų programos sandara, turinys ir studijų metodai

Agronomijos krypties magistratūros programos “Agronomija” apimtis – 80 kreditų arba 3200 valandų, trukmė – 2 metai. Šioje pakopoje siūlomos septynios jau aukščiau minėtos specializacijos. Bendrojo lavinimo dalykams tenka 8 kreditai (10% programos), iš kurių 4 - privalomiems dalykams, t.y. augalų ir dirvožemio cheminei analizei bei agronominių tyrimų planavimui ir analizei ir 4 – alternatyviems dalykams.

Ši studijų programa ruošta atsižvelgiant į Nuosekliųjų studijų programų nuostatus. Atitinkamos specializacijos specialybės dalykai užima 36-38 kreditus (45-48 %), iš kurių du trečdaliai tenka privalomiems dalykams ir trečdalis – alternatyviems. Dar 8 kreditų (10%) apimties dalykus magistrantai gali rinktis savo nuožiūra gretutinei specializacijai įgyti. 18-20 kreditų (22-26 %) skirta moksliniam tiriamajam darbui ir 10 kreditų (12 %) magistro tezėms parašyti ir apginti Valstybinėje kvalifikavimo komisijoje. Tokiu būdu privalomų dalykų auditoriniams užsiėmimams ir savarankiškam darbui tenka 26-28 kreditai (32-35 % programos), alternatyvių dalykų – 24-26 kreditai (30-32, %), moksliniam darbui ir magistro tezėms – 28-30 kreditų (35-38 %).

Mūsų nuomone agronomijos magistrantūros programoje nėra tikslinga tiek daug laiko skirti auditoriniams užsiėmimams. Gal būt taip pedagogai, tradiciškai, daugiau dėmesio skiria savo dėstomam dalykui, bet nuo to kenčia studentų savarankiškas darbas, mokslinė veikla. Mažai dėmesio skiriam pedagogų, darbo vadovų individualiam darbui su magistrantais.

Universitete didžiąją dalį paskaitų skaito habilituoti daktarai profesoriai ir docentai, pagrindė dirbantys Universitete, yra keletas iš žemdirbystės ir Sodininkystės-daržininkystės institutuose. Jie vadovauja ir moksliniam tiriamajam darbui. Magistro studijų dalykuose nagrinėjami įvairesni dalykai, stengiamasi pateikti daugiau eksperimentinių duomenų. Tokiu būdu glaudžiau siejami teorinis kursas ir mokslinis darbas.

Magistrantūros teorinių studijų apimtis neturi viršyti 12 valandų per savaitę. Programoje ji yra didoka. Pateiktų modulių struktūra ir aprašymas toks pat lakoniškas, kaip ir kitų studijų programų. Daugumoje ruošta tų pačių pedagogų ir nėra ko norėti, kad moduliai pateikti skirtingose agronomijos krypties programose labai skiriasi. Galima pateikti tas pačias pastabas: pateikiami gana seni literatūros šaltiniai, mažai nuorodų į naujausius užsienio šalių leidinius. Magistrantūroje studijuojantys yra aukštesnio lygio specialistai, o moduliai jiems pateikiami kokybiškai paruošti, panašiai kaip ir pagrindinių universitetinių studijų specialistams. Kalbant apie modulių pateikimą, nedovanotina, kad pasitaiko tų pačių ar labai panašių modulių pagrindinių studijų programoje ir magistrantūros programoje. Pvz. Sodo ir daržo augalų apsauga - Sodo augalų, daržovių apsauga. Kai kurių sričių moduliai dirbtinai

labai susmulkinti, dėl to dauguma nedėstoma, nes negali būti sudarytos studentų grupės. Ypač daug modulių kartojasi, yra tokie patys ar labai artimi su specialiujų profesinių studijų programoje minimais moduliais.

5.3. Studijų realizavimas – mokymas, mokymasis ir vertinimas

Stengiamasi magistrantų mokymą, jo mokymąsi ir vertinimą organizuoti taip, kad studijas baigę specialistai galėtų sėkmingai dirbti pagal įgytą kvalifikaciją mokomąjį, mokslinį arba praktinį darbą. Tikslu siekiama studijų pradžioje dėstant atitinkamų specializacijų pagrindinius dalykus mokslinės teorijos pagrindais. Išaiškinama kokiais metodais ir kaip atlikti augalų ir dirvožemio analizės, kaip planuoti ir vykdyti eksperimentus, analizuoti duomenis, kad vėliau magistrantai galėtų dirbti savarankiškai. Trūkstantiems žinioms pagilinti, gretutinei specializacijai formuoti sąlygas sudaro įvairūs alternatyvūs dalykai, kuriuos magistrantai renkasi savo nuožiūra. Tvarkaraščiai sudaromi taip, kad auditoriniams užsiėmimams tektų 12-13 valandų per savaitę. Šie užsiėmimai talpinami į 2-3 dienas, o kitos 1-2 dienos lieka savarankiškam darbui. Tokiu principu dirbama tris pirmuosius semestrus. Ketvirtasis semestras yra skirtas vien tik moksliniam tiriamajam darbui ir magistro tezėms parašyti. Visą studijų laiką kiekvienam magistrantui vadovauja mokslinis vadovas.

Savarankiškam darbui ir studijoms kontroliuoti naudojama, ataskaitos, egzaminai. Egzamino metu tikrinamos ne tik studento žinios, bet atsižvelgiama ir į tai, kaip jis sugeba susieti teorines žinias su savarankišku mąstymu. Šios pakopos studentams taikoma ir nuosekliojo žinių vertinimo sistema. Susitikimo su ekspertais metu studentai pabrėžė, kad labiausiai trūksta savarankiško darbo, problemų sprendimo įgūdžių.

Magistrantų moksliniai darbai susiję su dėstomo dalyko turiniu. Daugumoje darbo vadovai yra buvę dėstytojai. Vizito metu pasirinktinai analizuojant darbus pastebėtas skirtingas jų paruošimo lygis, nepakankamas laikymasis pagrindinių raštvedybos ir metodinių reikalavimų. Taip pat kaip magistrantams labai silpnas naudojimas literatūros ir informaciniais šaltiniais. Ypatingas stygius nuorodose naujausių, ypač vakarietiško leidinių. Visiškai nesinaudojama tarptautinėmis šios krypties duomenų bazėmis. Tai išdava riboto užsienio kalbų žinojimo, bei ribotas sugebėjimas tam naudotis informacinėmis technologijomis. Tačiau magistrantams tai nėra silpnoji vieta lyginant su pagrindinių ir Specialiujų profesinių studijų studentais.

Krinta į akis stebėtinai dideli skirtumai metodiniame pasirengime. Greičiausiai tai byloja apie gana didžiulius darbų vadovų požiūrių skirtumus. Visumoje darbai paliko neblogą įspūdį, ypač turint omeny mokslinių tyrimų bazės skurdumą. Tačiau, netgi esant tokioms sąlygoms,

mūsų nuomone, galima pasiekti daugiau, išnaudojant kitų mokslo institutų bazes ir mokslininkų potencialą.

Magistrantai turi galimybę įgauti daugiau praktinių įgūdžių dalyvaujant mokslinėse konferencijose. Tuo atveju, jie stengiasi kokybiškai pateikti medžiagą, atsakingiau sutvarkyti duomenis, tinkamai apipavidalinti. Ypatingai didėja savarankiški įgūdžiai patiems atsakinėjant į klausimus, ginant darbus.

5.4. Studijų eiga ir parama studentams

Magistrantūros studijos trunka 2 metus ir į jas priimami pažangiausi agronomijos bakalaurai. Priėmimo planas turėjo tendenciją didėti nuo 30 (1996m.) iki 40 (2000m.) ("Savianalizės" 12 lentelė). Suprantama magistrantai, vykdydami mokslinės pakraipos darbus turi didesnes galimybes kartu vykdyti eksperimentus, atlikti tyrimus, agronominę ir zootechninę analizę TEMPUS laboratorijose. Laisvesnis naudojimas kompiuterių klase. Tačiau gana didelis, kaip atitinkamą lygį pasiekusiems nebaigiančių programos magistrantų procentas. Priimtų magistrantų skaičius buvo 3-7 didesnis negu baigusių po dviejų metų ("Savianalizės" 13 lentelė). Tai gali būti susiję su silpna tęsiamos programos motyvacija, nepakankama stojančiųjų į magistrantūrą požiūrio analize. Neretai tai gali įvykti dėl akademinų laisvių ribojimo pasirenkant specializaciją, darbo vadovą, norimus modulius. Nepakankamai išsiaiškinamos įsidarbinimo perspektyvos, studentų apsisprendimas toliau studijuoti ir pasirenkamos specializacijos poreikis

5.5. Personalas

Agronomijos krypties magistrantūros programai "Agronomija" realizuoti 2000/2001 mokslo metais dirbo 7 profesoriai, 22 docentai, 10 lektorių. Vienam dėstytojui teko 97,8 valandos.

Programai realizuoti pasitelkiama dalis tų pačių dėstytojų kaip ir specialiose profesinėse studijose, nors čia jau įtraukiama daugiau profesorių. Analizuojant pateiktą medžiagą randami kai kurie neatitikimai tarp "Savianalizės" ir papildomų priedų medžiagos. "Savianalizėje" minima 39 pedagogai, nors pagal papildomas lenteles pateikiami 45 dėstytojai, iš jų 36 turi krūvį. Taip pat mūsų nuomone neprisilaikoma kitos rekomendacijos, kad "magistrantūros programos dalykus turi dėstyti mokslininkai, kurių mokslinės veiklos kryptys atitinka jų dėstomus dalykus". Pateikiama keletas lektorių dirbančių magistrantūros studijų programoje ir neturinčių mokslinio laipsnio. Pvz. lekt. A.Šaluchaitė neturėdama mokslinio laipsnio veda 3 dalykų užsiėmimus, vadovauja bakalaurų ir magistrantūros darbams.

Pastebima, kad magistrantūros studijų programoje dalyvaujančių asmenų skaičius kasmet didėja sparčiau nei pačių stojančių magistrantų. Tarp dėstytojų esama daug artimų pensijiniam amžiui asmenų. Matomai dėl to žymi jų dalis neturi publikacijų prestižiniuose mokslo leidiniuose, nedalyvauja tarptautiniuose projektuose.

Magistrantūros darbų temas susiję pagrinde su fakulteto pedagoginio personalo darbų kryptimis. Programoje, ypač vadovauti darbams palyginti mažai pritraukiama mokslininkų iš gretimų pagal kryptis institutų, kas sumažina darbų įvairovę ir metodologinę kokybę

5.6. Studijų programos teigiamos ir neigiamos savybės

- *Teigiama*, nes ruošiant magistrantūros studijų programą atsižvelgta į Nuosekliųjų studijų programų nuostatus.
- Įgyjami papildomi kūrybinio ir mokslinio darbo įgūdžiai.
- Didelis agronomų bakalaurų ir agronomų poreikis studijuoti magistrantūroje.
- *Neigiama*, nes nepakankamai tobulėja LŽŪU mokslininkai, nes mažai dalyvauja vietinių ir tarptautinių projektų rengime. Į mokslinę veiklą mažai pritraukiami magistrantai jiems sudarant galimybes su mokslininkais esančiais kitose mokslo institucijose.
- Neišnaudojama kitų mokslo įstaigų materialinė bazė: šiuolaikinės mokslinės laboratorijos, žemės ūkio ir perdirbimo įmonių technologiniai įrengimai. Studentai turi mažai informacijos pasirenkant darbo vadovą iš kitų institucijų, baigiamojo darbo atlikimo vietą.
- Nenurodyti moduliai, kurie turėtų būti išklaustyti prieš magistrantūros dalykų studijas.
- Reikėtų pakoreguoti programos struktūrą, t. y. padidinti mokslinio darbo apimtį.
- Dalis magistrantūros programoje dėstančių dėstytojų nepakankamai moka užsienio kalbas ir naudoja informacines technologijas literatūros paieškai.
- Nepakankamas rinkos tyrimas, derinimas su kitomis institucijomis, specializacijų, specialistų poreikiui nustatyti. Mažai informacijos apie tolesnį magistrantų įdarbinimą.

6. Studijų materialinės sąlygos

Agronomijos krypties studijų programoms realizuoti yra pakankamai patalpų, auditorijų. Pastarosios aprūpintos techninėmis priemonėmis studijų medžiagos pateikimui. Praktinio ir mokslinio darbo įgūdžių studentai gauna dirbdami LŽŪU Pomologiniame sode, Mokymo šiltnamiuose, Bandymų stotyje, mokomajame ūkyje, Mokymo poligone. Tačiau technika ir technologijos čia jau seniai neatnaujintos. Sveikintina, kad studentų rengimui

pasinaudojama Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės bei žemdirbystės instituto base. Vizito metu ekspertai susipažino su daugeliu šių bazių. Tenka pastebėti, kad daugumoje laboratorijų naudojama sena, kartais net labai sena įranga. Laboratorijos, esančios ne pagrindiniame korpuse, atrodo kaip apleistos, nešildomos, mažai prižiūrimos, be estetiško vaizdo. Be abejo, trūkstant lėšų sunku jas tobulai pertvarkyti, bet tokiam stovyje laikyti taip pat negalima, tai diskredituoja mokslą studentų akyse. Tačiau yra neblogai sutvarkytų laboratorijų, tokių kaip „Tempus“, šiek tiek atnaujinta Genetikos ir biotechnologijos laboratorija. Beje, laboratorijų specialistai galėtų labiau bendradarbiauti su LSDI, LGI institute esančiomis tos pačios krypties laboratorijomis

Daugumoje aplankytų katedrų nepakankamai paruošta bazė studijoms, neatnaujinta, nešiuolaikiška įranga laboratorijose. Tokiose sąlygose neįgyjama mokslinio, o ypač kūrybinio darbo įgūdžių. Dalį žinių, susijusių su naujų technologijų naudojimu, kompensuoja kasmet LŽŪU teritorijoje vykstančios parodos. Studentai, kaip jie patys išsireiškė, gali susipažinti ne tik su technologinėmis detalėmis, bet ir patys pavairuoti traktorių, dalyvauti proceso valdymo diskusijose.

Gerą įspūdį paliko dėmesys skiriamas kompiuterinei ir programinei įrangai. Studentų poreikis dirbti su kompiuteriais patenkinamas maždaug 70% ir sudaro apie 1,5 val. Per dieną. Visi LŽŪU kompiuteriai yra prijungti prie internetinio tinklo. Tačiau ir ši bazė galėtų būti geriau išnaudojama ir pritaikyta atskirų modulių dėstyje.

Geros darbo sąlygos gali būti LŽŪU bibliotekoje. Pakanka vietos, diegiama ir pildoma kompiuterizuota leidinių paieškos sistema. Tačiau dėl lėšų stygiaus, realyvaus bendradarbiavimo tarptautiniuose projektuose šiuolaikinės literatūros asortimentas nėra gausus. Dėstytojai profesinę literatūrą kaupia asmeninėse ar katedrų bibliotekose. Tai gerai, nes rodo didelį suinteresuotumą atitinkama sritimi, tačiau reikėtų įvesti sistemą informuojant kur, kokios specialios literatūros galima rasti.

Vieno specialisto studijų kainos apskaičiuotos pagal Rektorių konferencijos aprobuotą metodiką: agronomijos bakalauro - 4319 Lt/metams, specialiųjų profesinių studijų absolvento - 6416 Lt/metams, magistro - taip pat 6416 Lt/metams. Taigi lėšos nėra mažos turint omeny Lietuvos galimybes.

7. Programų išoriniai ryšiai

Agronomijos krypties studijas realizuojantis personalas dalyvauja virš 30 tarptautinių mokslinių programų, kurių dalis gauna papildomą finansavimą. Dalis dėstytojų skaito paskaitas užsienio universitetuose. Esama įvairaus pobūdžio ryšių su 60 Lietuvos ir kitų šalių aukštųjų mokyklų ir mokslo institucijų. Nemaža dalis personalo pabuvojo užsienio šalyse kaip

stažuotojai ar konferencijų bei pasitarimų dalyviai. Pradėtos ruošti bendros su kitais universitetais studijų programos. Į LŽŪU yra atvykę vienas kitas užsienio specialistas skaityti paskaitų agronomijos krypties studentams bei dėstytojams.

Per pastaruosius ketverius metus trumpalaikėms studijoms į užsienio šalis pagal studentų mainų programas buvo išvykę 16 studentų. Studentai taip pat dalyvauja ir tarptautinėse mokslinėse programose, ir šių tyrimų pagrindu rengia baigiamuosius darbus. Tačiau tokių studentų skaičius galėtų būti kur kas didesnis, tam tereikia daugiau iniciatyvos - ir iš dėstytojų, ir iš studentų pusės.

8. Programų grįžtamasis ryšys

Programų vykdytojų ryšiai su darbdaviais nėra sistemingi, darbo rinkos tyrimai galėtų būti vykdomi intensyviau ir, svarbiausia, efektyviau. Parenkant specializacijas ir baigiamųjų darbų temas, nustatant stojančiųjų priėmimo į pirmą kursą apimtį, čia greičiau vadovaujamosi sveiku protu ir intuicija, o visai galimas dalykas - ir savais grupiniais interesais. Nors reikia pažymėti, kad į skelbiamas agronomines darbo vietas būna nedideli konkursai. Tai rodo, kad šios studijų krypties absolventams nėra didelių problemų pradėti darbinę veiklą.

Ryšiai su absolventais, atrodo, irgi nėra labai stiprūs. Informacija apie jų įsidarbinimą - gerokai fragmentuota, nepilna, tad padaryti kokius nors apibendrinimus sunku. Kiek daugiau domimasi studentų nuomonėmis apie studijų procesą. Tam paprastai vartojamos įvairios anketos. Jų didžiausias trūkumas, mūsų nuomone, yra nekonstruktyvumas: jose neatsiranda vietos nei pasiūlymams, nei gilesnei kritikai. Kur kas daugiau naudos duotų atviras pašnekesys su studentų aktyvu, jei tokį pašnekesį fakulteto vadovai pajėgtų suorganizuoti. Toks anketavimas, koks taikomas Agronomijos fakultete, vargu ar yra efektyvus, nes jame negali atsirasti vietos gilesnei analizei, kritikai ir konstruktyviems siūlymams.

9. Vidinis programų kokybės palaikymas

Nuo 1998 metų kasmet agronomijos krypties studijų programas vertina įvairios vidinės ar išorinės komisijos. Kasmet sudaromos fakultetinės studijų programų tobulinimo komisijos, kurių užduotis yra įgyvendinti šių tikrinimų ir vertinimų eigoje pateiktas rekomendacijas. Papildomoje informacijoje, kurią ekspertai gavo iš savianalizės rengėjų (3 priedas), nurodoma, kokio pobūdžio rekomendacijų būta, ir kaip į jas buvo reaguota. Į daugumą siūlymų buvo atsižvelgta, ir studijų programos buvo pakoreguotos. Šių pasiūlymų

dėka programa “Žemės ūkio technologija “ buvo žymiai patobulinta ir užregistruota pavadinimu “Žemės ūkio technologijos ir jų vadyba”.

Tačiau dar kartą reiktų pažymėti, kad studentų dalyvavimas šiame vertinimo ir tobulinimo procese galėjo būti, mūsų nuomone, kur kas aktyvesnis.

Kita vertus, studijų kokybę lemia ne tik epizodiškai organizuojamos komisijos. Tam galėtų pakakti ir kasdienės administracijos kontrolės, kuri, kaip jau buvo minėta, mūsų nuomone nėra pakankama.

10. Rekomendacijos LŽŪU ir Ekspertų tarybai

Dėl pagrindinių universitetinių studijų programos “Agronomija”

Atsižvelgdami į aukščiau išdėstytus faktus ir argumentaciją, siūlome pagrindinių universitetinių studijų “Agronomijos” programą **akredituoti**.

LŽŪU vadovybei rekomenduotume:

- Patikslinti studijų programos tikslus ir uždavinius bei galutinai parengti reglamentą (bendradarbiaujant su Švietimo ir mokslo ministerija);
- Daugiau dėmesio skirti darbo rinkos, darbdavių ir studentų poreikių tyrimams;
- Dėti daugiau pastangų, kiek tai leidžia Lietuvos ekonominė situacija, kad būtų renovuota mokslinių tyrimų bazė bei pagerintos mokslinės veiklos sąlygos;
- Sustiprinti ryšius su kitais LŽŪU padaliniais ir kitomis mokslo ir studijų institucijomis, plačiau įtraukiant jų darbuotojus į studijų procesą;
- Sustiprinti dėstytojų pedagoginės veiklos kokybės kontrolę.
- Padaryti viską, kas įmanoma, kad studijų procesas būtų daugiau orientuotas į gebėjimų, ir ypač mokslinio darbo bei praktinių gebėjimų ugdymą;
- Suteikti studentams daugiau akademinį laisvių, ypač renkantis specializaciją, baigiamojo darbo temą ir vietą, vadovą;
- Sparčiau atnaujinti šioje programoje dalyvaujančių dėstytojų personalą, suteikiant daugiau galimybių ir pareigų jauniems mokslininkams.

Dėl pagrindinių universitetinių studijų programos “Žemės ūkio technologijos ir jų vadyba”

Atsižvelgdami į aukščiau išdėstytus faktus ir argumentaciją, siūlome pagrindinių universitetinių studijų “Žemės ūkio technologijos ir jų vadyba” programą **akredituoti**.

LŽŪU vadovybei rekomenduotume:

- Atkreipti dėmesį į šiuolaikinių mokslinių laboratorijų, mašinų bei įrengimų, būtinų šiai programai realizuoti, stoką;
- Į šios programos įgyvendinimą įtraukti daugiau personalijų iš kitų LŽŪU padalinių ir kitų mokslo ir studijų institucijų;
- Daugiau dėmesio skirti mokslinio darbo ir praktinių gebėjimų ugdymui;
- Pakoreguoti abi pagrindinių studijų programas taip, kad skirtumai tarp jų būtų labiau išreikšti;
- Į programos vykdytojus plačiau įtraukti jaunuosius mokslininkus.

Dėl Specialiųjų profesinių studijų programos “Agronomija”

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytus faktus ir argumentaciją, siūlome Specialiųjų profesinių studijų programos “Agronomija” **akredituoti laikinai, 2 metų laikotarpiui.** Pagrindiniai jos trūkumai:

- Neaiškūs programos tikslai ir uždaviniai;
- Kaip programa, kuri turėtų būti orientuota į praktinių gebėjimų gilinimą, ji su šia funkcija pilnai nesusidoroja;
- Programa turi menką paklausą ir tarp studentų, ir tarp darbdavių.

LŽŪU vadovybei rekomenduotume daugiau padirbėti tobulinant šią programą, artimiausiu metu reikėtų apsvarstyti jos tikslingumą - ar ją radikalčiai keisti ar jos atsisakyti.

Dėl magistrantūros studijų programos "Agronomija"

Atsižvelgdami į anksčiau išdėstytus faktus ir argumentaciją, siūlome magistrantūros studijų programos "Agronomija" programą **akredituoti.**

LŽŪU vadovybei rekomenduotume:

- Patikslinti studijų programos tikslus ir uždavinius bendradarbiaujant su Švietimo ir mokslo ministerija, Žemės ūkio ministerija;
- Išanalizuoti darbo rinkos poreikius ir magistrų įdarbinimo galimybes;
- Didinti dėmesį dėstytojų mokslinės veiklos vertinimui atsižvelgiant į publikacijų skaičių, dalyvavimą projektuose;
- Plačiau įtraukti specialistus iš kitų mokslo ir studijų institucijų;
- Daugiau pastangų skirti mokslinių tyrimų bazės renovacijai, gerinti mokslinę veiklą kooperuojantis su kitomis mokslo institucijomis, pasinaudojant jų baze;
- Suteikti magistrantams daugiau laisvių pasirenkant specializaciją, darbo kryptį, vadovą bei darbo vietą;

- Padidinti reikalavimus ir daugiau dėmesio skirti magistrantūros baigiamųjų darbų kokybei užtikrinti;
- Daugiau dėmesio skirti gebėjimui naudotis informacinėmis technologijomis ir užsienio kalbomis.
- Sprendžiant iš konkursų, priimamų į magistrantūrą studentų skaičiaus mažinti tikrai nereikėtų.

Ekspertai:

Rimantas Dapkus

Edmundas Lekevičius

Arūnas Svitojus

PRIEDAI

- 1 priedas - Gautos dokumentacijos sąrašas
- 2 priedas - Ekspertų pateikti papildomi klausimai
- 3 priedas - Papildoma informacija
- 4 priedas - Ekspertų vizito į LŽŪU darbotvarkė
- 5 priedas - Agronomijos studijų krypties absolventų kvalifikaciniai reikalavimai